

تعیین بهترین رقم گرده‌زا برای ارقام گلابی در منطقه مشهد

زراعتگر، هادی^۱، غلامحسین داوری‌نژاد^۲، مجید راحمی^۳ و ابوالقاسم حسن‌پور^۴

۱ دانشجوی سابق کارشناسی ارشد و پژوهشگر فعلی مرکز تحقیقات کشاورزی سمنان
شاهرود، ۲ دانشیار بخش باغبانی دانشکده کشاورزی دانشگاه فردوسی مشهد، ۳
دانشیار بخش باغبانی دانشکده کشاورزی دانشگاه شیراز و ۴ عضو هیات علمی مرکز
تحقیقات کشاورزی فارس

گلابی (*Pyrus communis* L.) به عنوان یکی از مهمترین میوه‌های مناطق معتدله در دنیا است. اکثر ارقام گلابی خود ناسازگار بوده و برای تولید میوه تجاری نیاز به گرده دهنده مناسب و سازگار دارند. بنابراین چگونگی تشکیل میوه و تعیین سازگاری در ارقام مختلف گلابی برای تولید میوه در حد مطلوب ضروری است. در این تحقیق که طی سالهای ۱۳۷۶-۱۳۷۵ در شهر مشهد انجام شد ارقام مادری و روش‌های گرده‌افشانی به صورت جداگانه و بر اساس طرح اسپلیت پلات در زمان با طرح پایه بلوک کامل تصادفی با ۱۰ تکرار مورد بررسی قرار گرفت و بهترین رقم گرده‌زا، درصد خود گرده‌افشانی طبیعی و مصنوعی و گرده‌افشانی آزاد مقایسه شدند. جهت انجام کار ۲ تا ۳ روز قبل از شکفتن گلها از کاغذهای مومی خاص (ایزولاتور) جهت ایزوله کردن گلها از گرده‌های خارجی استفاده شد. در هر ایزولاتور ۲۰-۲۵ عدد گل قرار گرفت و در زمان مناسب گرده‌افشانی شدند و میزان باروری با شمارش میوه‌های هر تیمار بعد از اولین ریزش، بعد از ریزش جودرو و قبل از برداشت مشخص و یادداشت‌برداری گردید.

دینامیک گلدهی ارقام، نیز بخش دیگر این تحقیق بود و روند گلدهی ارقام از هنگام غنچه تا ریزش گلبرگ‌ها مورد بررسی قرار گرفت. از دینامیک گلدهی جهت تعیین درصد تداخل زمانی دوره گلدهی ارقام استفاده شد. میانگین نهایی تشکیل میوه و بذر در هر رقم مشخص کرد که گرده‌افشانی آزاد با درصد باروری، بهتر از خود گرده‌افشانی مصنوعی (۱/۵۱ درصد) و

خود گرده افشان طبیعی (۰/۲۹ درصد) بوده است. بهترین رقم گرده‌زا برای رقم سبری، رقم درگزی با ۹۰ درصد تداخل زمانی و ۱۰/۳ درصد باروری، برای رقم شکری، رقم درگزی با کمتر از ۵۰ درصد تداخل زمانی و ۵/۲ درصد باروری، برای رقم نطنز، رقم درگزی با کمتر از ۵۰ درصد تداخل زمانی و ۰/۸۶ درصد باروری، برای رقم شاه میوه اصفهان، رقم بارتلت با ۸۰ درصد تداخل زمانی و ۲/۳ درصد باروری شناخته شدند و برای ارقام درگزی و بارتلت از بین ارقام مورد آزمایش گرده‌زای مناسبی معرفی نگردید.